

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Právnická fakulta

P O S U D E K
oponenta disertační práce

Jméno a příjmení studenta: **Mgr. Václav Kment**

Název práce: **Pohledávka a dispozice s ní**

Jméno a příjmení oponenta: **JUDr. Pavel Kolesár, Ph.D.**

Školitel: **doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.**

Obsah oponentského posudku:

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu
2. Logická struktura a členění disertační práce
3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát
4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava disertační práce
5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy *de lege ferenda*)
6. Odborná kvalita zpracování tématu disertační práce
7. ZÁVĚR

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu

Autor kolega Václav Kment zvolil téma své disertační práce „Pohledávka a dispozice s ní“ velmi nadčasově. Pohledávka je jedním z hlavních institutů civilního práva již od římskoprávních dob, což si autor zjevně uvědomuje, když historickému exkurzu věnuje část kapitoly 2. (zejména str. 32 – 35). Nejedná se tedy o institut nový, ale naopak institut tradiční, kterému příslušné právní úpravy pouze v danou dobu přiznávají různou povahu. Ať již se jednalo o římskoprávní pojetí pohledávky, kdy pohledávka (pro absenci hmotné podstaty) nebyla nejprve považována za samostatnou věc v právním smyslu, přes pojetí obecného zákoníku občanského, kdy naopak pohledávka byla považována za věc nehmotnou, jako tzv. osobní věcné právo, a konče účinným občanským zákoníkem, který v zásadě koncepčně

navázal na pojetí v obecném zákoníku občanském a opustil tzv. doktrínu úzkého vymezení věci, která dominovala v české právní úpravě od roku 1950.

Na druhé straně se jedná o téma, které klade na autora nároky do značné míry generalizovat určité aspekty daného institutu na straně jedné, ale na straně druhé nerezignovat na toliko popisnost problému a zajistit práci určitý vědecký přínos odpovídající úrovni disertační práce.

Autor tak byl nucen zvážit, kterými tématy se bude zabývat primárně a které naopak upozadí, kdy z logiky věci se jedná o pohled a volbu autora ryze subjektivní, nanejvýš určitým způsobem směřovatelnou spoluprací se školitelem. Ačkoliv bych jako procesualista uvítal též zařazení přinejmenším jedné kapitoly o procesních souvislostech v rámci dispozice s pohledávkou, nebylo by spravedlivé absenci tohoto pohledu autorovi vytýkat, protože pokud se má práce udržet v mezích standardního rozsahu disertační práce, je pochopitelné, že na určitá témata prostě nezbude prostor. V opačném případě by se totiž autor musel omezit toliko na obecné vyjmenování oblastí, do nichž může dispozice s pohledávkou zasáhnout, což by jistě nebylo účelem disertační práce.

Konečně je třeba vyzdvihnout volbu tématu autora i z toho pohledu, že ačkoli se jedná o téma tradiční, zejména diskuze proběhlé v odborné literatuře, jakož i vyvíjející se judikatura včetně judikatury Nejvyššího soudu z poslední doby, potvrzuje správnost výběru tématu autora jakožto tématu velmi aktuálního.

2. Logická struktura a členění disertační práce

Text disertační práce (přes 350 tis. znaků včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická a jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinárním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*.

Práce je rozdělena do 6 kapitol, kdy první tři se zabývají charakteristikou tří hlavních markantů, a to závazek – pohledávka – dluh, přičemž právě pohledávce je věnován jednak též historický exkurz, ale rovněž i alespoň stručné ukotvení v nadnárodních úpravách (UNIDROIT, PECL, ECE).

Čtvrtá kapitola pak představuje stěžejní kapitolu týkající se dispozice s pohledávkou *de lege lata*, kde autor nejprve rozvádí úvahy ohledně cese pohledávky včetně specifických typů pohledávek (např. pohledávka na výživné či pohledávek veřejnoprávní povahy), dále se věnuje pohledávce jako předmětu zajištění (pohledávka jako zástava) a dále dle mého názoru autorsky originálním způsobem rozvádí úvahy o možném užití věcněprávních institutů na pohledávky včetně držby a retenčního práva. Závěr čtvrté kapitoly pak věnuje započtení, nájmu a pachtu pohledávky, jakož se též dotýká i populárních – a z pohledu tisícileté existence institutu pohledávky – nových témat jako je factoring a forfaiting.

Lze tedy uzavřít, že ve všech kapitolách autor nejprve stručně uvede do problému, který následně řeší a konfrontuje aktuální doktrinární závěry s vlastními úvahami, kde buď se k některým doktrinárním závěrům přiklání, či naopak nabízí vlastní východiska, z čehož pak činí dílčí závěry.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů, které autor správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát lze považovat za v zásadě adekvátní.

Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly naší i zahraniční aktuální právní nauky, tak publikace reflektující právní úpravu starší i ryze historickou.

Lze ocenit, že autor uvádí základní názory české i zahraniční doktríny a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, což nepochybně zvyšuje argumentační průraznost závěrů autora, když vlastní postoj k problému autor nepostavil izolovaně „na zelené louce“, ale formuloval jej právě konfrontací s těmito existujícími doktrinálními závěry.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava disertační práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je na velmi dobré úrovni. V práci jsem nezaznamenal významnějších gramatických chyb či stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno v zásadě správně.

Drobnou výtku bych adresoval snad jen k indexovaným číslům citací v případě, že za daným slovem následuje čárka ve větě či tečka. Většinou autor volí horní indexační číslo poznámky bezprostředně za slovem a před danou čárkou ve větě či tečkou (např. str. 118 „ještě splatná není³⁷⁷.“; str. 119 „náhradním způsobem³⁷⁹.“), jinde naopak horní indexační číslo umísťuje až za danou čárku ve větě či tečku (např. str. 117 „směřující k započtení.³⁷¹“; str. 121 „k inkasování pohledávky.³⁸⁷“). Ačkoli osobně upřednostňuji druhý naznačený způsob, tedy horní indexační číslo umístit až za čárku ve větě či tečku, v každém případě by bylo vhodné systém indexací sjednotit pro celou práci.

Závěrem je třeba upozornit na poněkud nepřehledné sestavení seznamu literatury, který by měl být jednak řazen dle abecedy a jednak by dle mého názoru bylo vhodnější nerozdělovat seznam použité literatury od seznamu použitých odborných článků a prací seznamem použitých právních předpisů a právních návrhů a seznamem použité judikatury.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy *de lege ferenda*)

Práce předkládá řadu podnětných názorů i autorsky originálních závěrů. U ústní obhajoby bych však uvítal, pokud by autor alespoň stručně rozvedl ony procesní souvislosti vznikající při dispozici s pohledávkou, a to zejména:

- Vliv postoupení pohledávky na probíhající nalézací řízení sporné, když k postoupení dojde po zahájení tohoto řízení;
- Vliv postoupení pohledávky na probíhající nalézací řízení sporné, když k postoupení dojde před zahájením tohoto řízení.

6. Odborná kvalita zpracování tématu disertační práce

Práce je po odborné stránce zpracována kvalitně, originální závěry autora jsou argumentačně adekvátně podpořeny, proto práce splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje autorovy odpovídající znalosti vybrané

problematiky, jakož i souvisejících soukromoprávních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech.

7. ZÁVĚR

Předložená práce prokázala vědeckou samostatnost kolegy Václava Kmenta při zpracovávání nelehkého a mimořádně širokého tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře. Vybrané závěry z jeho práce pak mohou být použity k publikaci.

S ohledem na výše uvedené proto předloženou **disertační práci doporučuji k ústní obhajobě před příslušnou komisí pro obhajoby disertačních prací.**

V Praze dne 17. 5. 2022

JUDr. Pavel Kolesár, Ph.D.

oponent disertační práce